

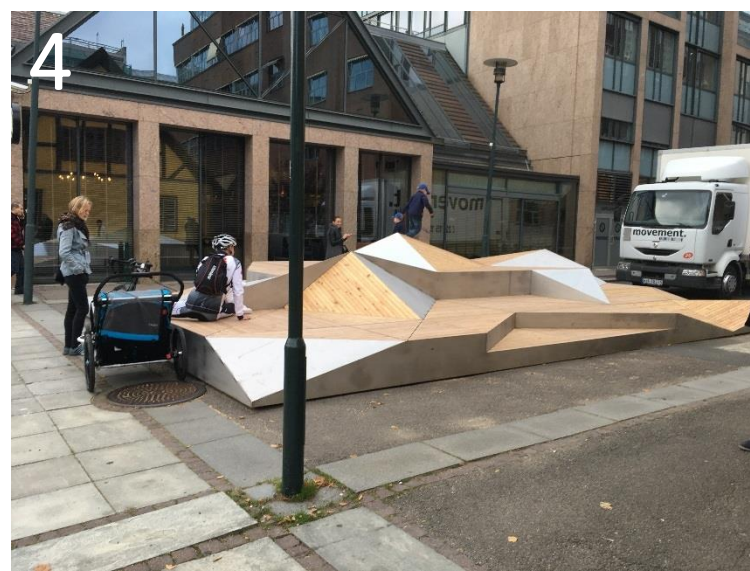
A photograph of a street scene featuring a pedestrian crossing with white stripes and colorful geometric shapes (yellow, orange, green, blue, purple) placed on the pavement. In the background, there are trees, a stone wall, and a building. A semi-transparent grey box is overlaid on the left side of the image, containing text.

Bilfritt byliv

Mellomundersøkelse 2017

– Oppsummering av observasjonsstudier

16. November 2017

Steder som evalueres:

- 1) Møllergata
- 2) Pilotområde 2
- 3) Fridtjof Nansens plass
- 4) Øvre Slottsgate
- 5) Kongens gate sør

Innledning og metode

Prosjektet Bilfritt byliv startet opp i Oslo i april 2016 med målsetning om å skape et bedre bymiljø, økt byliv og bilfritt sentrum innenfor Ring 1. Færre biler i gatene og redusert plass til gateparkering gir anledning til å benytte trafikkarealene til aktiviteter som fremmer økt byliv. Sweco er engasjert av kommunen for å gjennomføre evaluering av prosjektet.

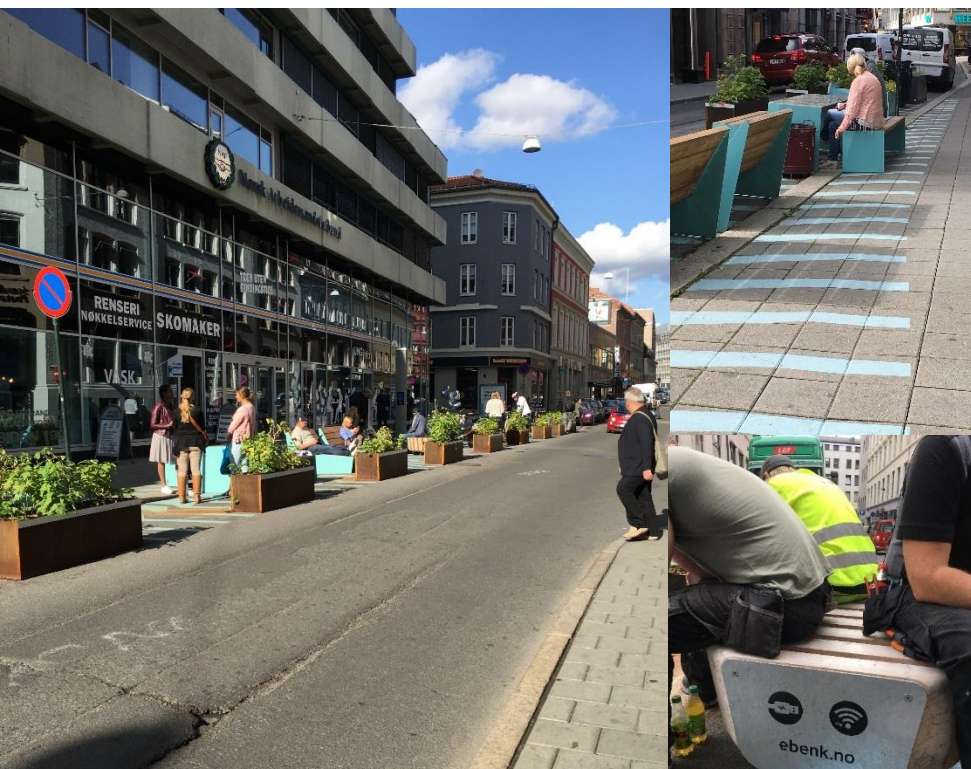
I løpet av sommeren 2017 har flere fysiske tiltak blitt gjennomført i samsvar med prosjektplanen. Sweco har brukt deltagende observasjon for å følge opp endringer i atferd og bruk av de byrom der Bilfritt byliv har gjennomført tiltak.

Deltagende observasjon er en form for etnografisk feltarbeid og innebærer å være «ute i felten» blant deltagerne i situasjonen slik den naturlig fremstår for dem. Den som gjennomførte observasjonen har oppholdt seg på hvert sted i tilsammen 6 timer per sted, fordelt på torsdag, fredag og lørdag (31. august – 2. september og 28.- 30. september 2017). Det ble også fotografert og skrevet dagboksnotater på ulike tidspunkt for å dokumentere den hverdagslige bruken av de utvalgte stedene. For at metoden skal kunne kalles deltagende, og ikke ren observasjon, har en forsøkt å bruke plassen på samme vilkår som andre besøkende og også samhandlet og pratet med de menneskene som oppholdt seg der. Dokumentasjonen fra feltarbeidet åpner for kunnskap gjennom førstehåndserfaringer, og kommer nærmere inn på folks virkelighet enn med andre kvalitative og kvantitative metoder. Metoden gir mulighet for å teste det folk sier opp mot det en ser og erfarer i felten (Fangen 2014).

Som forberedelse til deltagende observasjon bør en ha en formening om hva en ser etter. I mellomundersøkelsen av Bilfritt byliv har Sweco fokusert på følgende spørsmål: Hvilken påvirkning har de nye installasjonene hatt for stedets karakter og bruk? Hvilken målgruppe bruker stedet mest? Hvilke trafikkgrupper finnes og hvordan oppleves trafikksituasjonen? Brukes installasjonene i det omfang og på den måten som var tenkt? Er bruken av stedet forskjellig på ulike tider av døgnet og ulike dager? I hvilken grad bidrar de nye installasjonene til prosjektet Bilfritt Bylivs overordnede mål?

Før tiltak, juni 2017: Bilene dominerer og få personer oppholder seg på stedet

Etter tiltaket, september 2017: Flere personer stanser og hviler på benkene. E-benken brukes av mange.

Møllergata

Tiltak: Gateparkeringen er fjernet og det er satt opp sykkelstativ, benker, plantekasser og en "e-benk" med gratis Wi-fi og strømuttak for å lade telefonen.

Bruk: I bruk regelmessig, ofte av flere samtidig. Majoriteten av brukerne er unge voksne eller voksne, i selskap eller alene. Vekker oppmerksomhet og nysgjerrighet blant folk som går forbi.

Betydelse for Bilfritt byliv: Stor positiv påvirkning. Tiltaket har endret stedets bruk og skapt en møteplass som bidrar til økt byliv.

Beskrivelse av stedet: I Møllergata er det stadig folk og liv uansett dag og tidspunkt. Biltrafikken er jevnt høy, det samme er gangtrafikken og trafikken til og fra sykkelstativene. Det er mange som stanser og bruker de nye sitteplassene, ofte for å vente på noen eller gå videre til neste butikk, eller for å ta en pause etter handel i musikkbutikken eller fotobutikkene. Da passer det fint å sette seg ned å inspisere innkjøpet og hvile bena en stund. De som arbeider i bedriftene rundt kommer ut av og til for å ta en røykepause, spise lunsj, ta en telefonsamtale eller plukke et bringebær fra buskene.

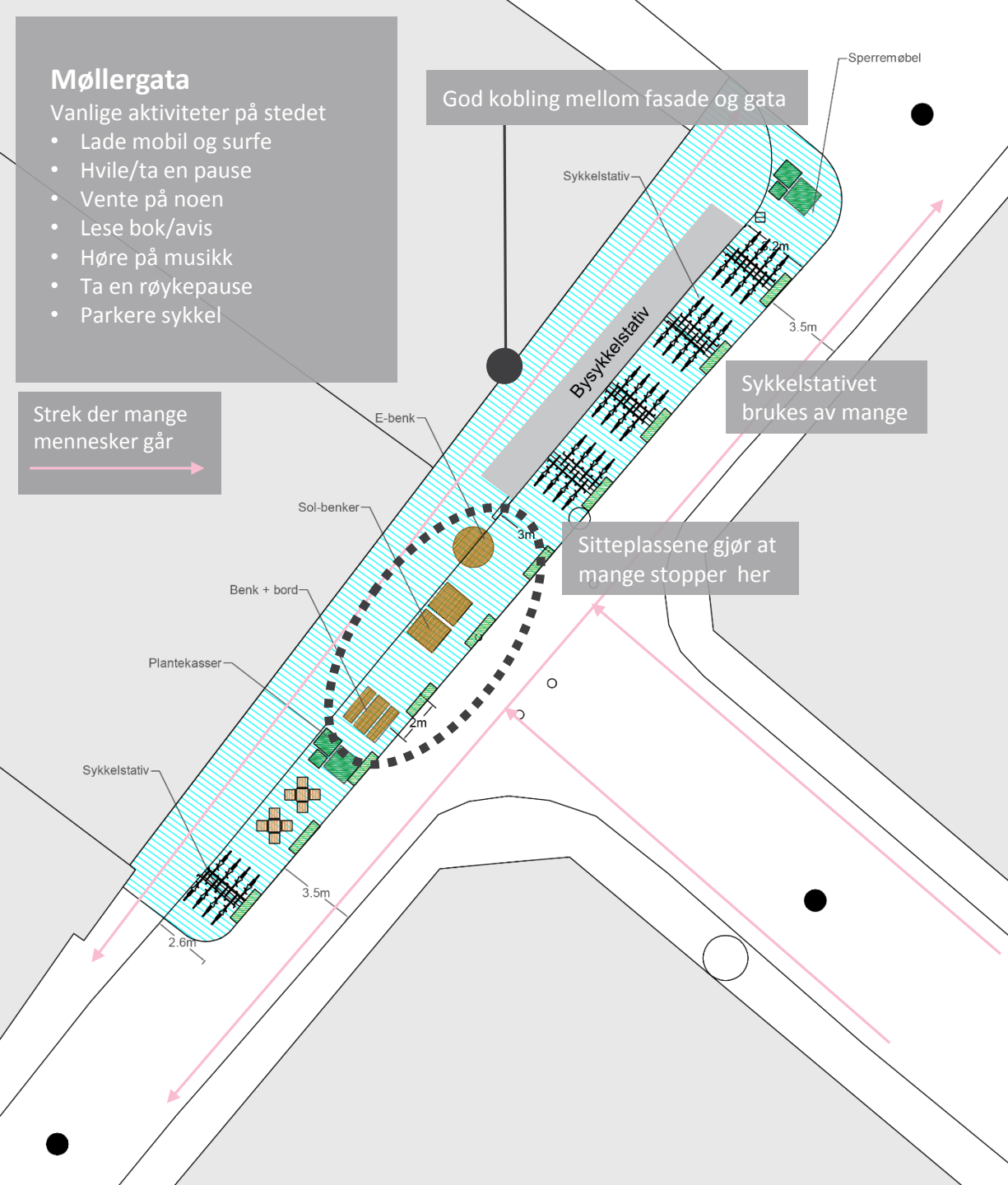
På e-benken er det først og fremst unge menn som benytter muligheten til å lade telefonen og surfe. De som bruker den virker erfarne og målrettede når de tar frem lader og setter seg – de har vært her før. En mann i arbeidsbukse og refleksevest tipser oss om gratis Wi-fi og tilbyr plass ved siden av ham. Noen forbipasserende selskap går sakte forbi og leser på skiltet på benken, nikker og smiler oppmuntrende til de som sitter. Selv om stedet brukes regelmessig er det flest folk når solen kommer frem på fredag ettermiddag. Da sitter noen lenge og tar frem en bok eller surfer på mobilen en stund. På fredag ettermiddag rigges det til et arrangement av UngInfo som har lokaler like ved siden av. Da sperres en del av sykkelstativene av for å gi plass til servering av kaffe og snacks, høytalere og ballonger.

Møllergata

Vanlige aktiviteter på stedet

- Lade mobil og surfe
- Hvile/ta en pause
- Vente på noen
- Lese bok/avis
- Høre på musikk
- Ta en røykepause
- Parkere sykkel

Strek der mange mennesker går

God kobling mellom fasade og gata

Sykkelstativ

Bysykkelstativ

Sykkelstativet brukes av mange

Sitteplassene gjør at mange stopper her

Sperremøbel

Etter tiltaket: Når solen kommer frem er det flere som bruker solbenkene

Etter tiltaket: Det nye sykkelstativet er ofte fullt

Før tiltak, juni 2017

Fridtjof Nansens Plass

Tiltak: Det er innført parkeringsforbud og satt opp blomsterkasser og betongklosser for å begrense plassen til biltrafikk. Et stort areal brukes til offentlige gatemøbler.

Bruk: Stor bruk, først og fremst av turister som besøker rådhuset. Bruken øker merkbart ved fint vær og sol.

Betydelse for Bilfritt byliv: Tiltaket gir et tydelig visuelt signal til besøkende og kommuniserer en følelse av torg gjennom det store arealet som er satt av til gående. Endringen utfordrer bilene og bussenes dominans, selv om stedet fortsatt er høyt trafikkert av kjøretøy.

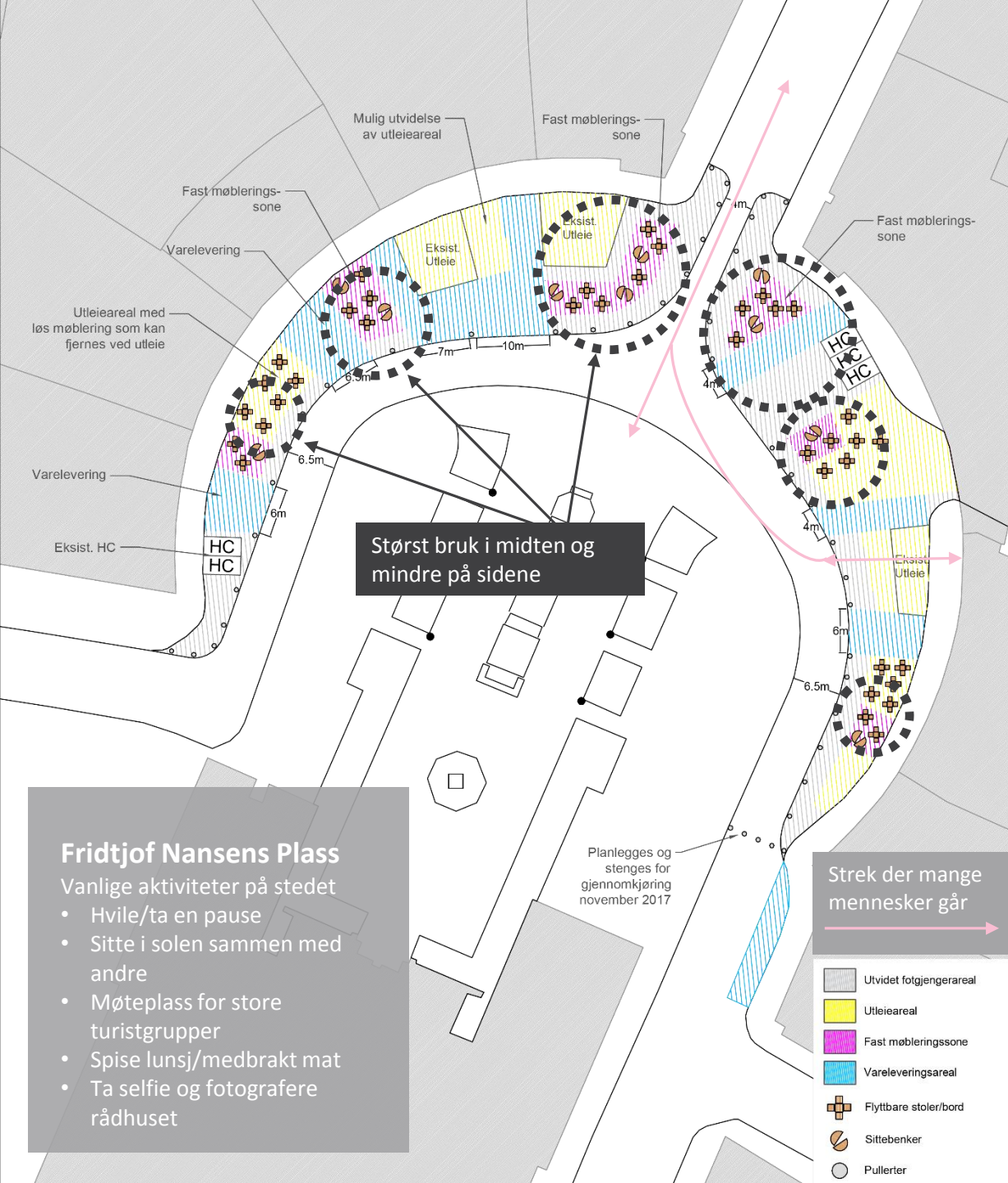
Beskrivelse av stedet: Stedet er tydelig dominert av turister som vil besøke og fotografere rådhuset, og brukes av Osloborgere som passerer til fots. Varetransport og turistbusser er fortsatt et tydelig innslag i bylivet selv om møbleringen med bord og stoler gjør at de må snirkle seg frem mellom blomsterkassene. Bedre overblikk på plassen ser ut til å gjøre de gående mer trygge på sin plass og de gir seg selvsikkert over kjørebanelen slik at biler må vente og kjøre med lav hastighet.

To middelaldrende kvinner har kjøpt med seg mat og sitter i solen og prater. En gruppe med japanske turister bruker flere bord som samlingsplass, og de bytter på å passe på hverandres vesker mens de andre går for å handle i butikkene. Samlet sett er inntrykket at sitteplassene sjelden brukes over lengre tid, men brukes mest for korte pauser. Forbipasserende stopper opp, setter ned sekker og vesker, drikker vann, tar kanskje en selfie, men er tydelig på vei til et annet sted.

Været og plasseringen har mye å si for bruken av møblene. Når det regner er alle sitteplasser tomme, men så snart solen kommer frem fylles plassene opp. Møblene nærmest midten av plassen brukes mest. Der sitter også flest mennesker i lengst tid og det er størst sosial aktivitet. Ved bordene lenger ut på sidene sitter noen en liten stund, oftest de som ferdes alene.

Etter tiltak, september 2017: Solen varmer og benkene fylles av turister og forbipasserende

Fridtjof Nansens plass

Vanlige aktiviteter på stedet

- Hvile/ta en pause
- Sitte i solen sammen med andre
- Møteplass for store turistgrupper
- Spise lunsj/medbrakt mat
- Ta selfie og fotografere rådhuset

Etter tiltaket: Noen barn leker med poesikuben

Etter tiltaket: En turistgruppe sitter ned og hviler på benkene, en turist fotografere rådhuset

Før tiltaket, juni 2017

Pilotområde 2

Tiltak: En gate er malt med gatemaling og gir inntrykk av å være en gågate, gateparkering er fjernet og plassen brukes til sykkelstativer, benker, plantekasser og areal for utleie. Det mest omfattende tiltaket er et utekontor i Kjell Stubs gate med strømuttak og gratis Wi-fi.

Bruk: Sykkelstativene brukes mye. Plantekassene er ikke ferdig på dette tidspunktet og tiltaket oppfattes som uferdig. Utekontoret har en begrenset bruk og den brukes hovedsakelig som sitteplass, ikke som arbeidsplass.

Betydelse før Bilfritt byliv: Sykkelstativet øker tilgjengeligheten til Oslos sentrale deler for syklister og bidrar til å prioritere disse i trafikkbildet. Utekontoret bidrar i dagens situasjon ikke til økt byliv og fungerer ikke som den møteplassen det kunne vært, antagelig på grunn av feil plassering.

Etter tiltaket, september 2017

Beskrivelse av stedet: Pilotområde 2 ligger med direkte forbindelse til Fridtjof Nansens Plass, men har langt mindre mennesker og biltrafikk. Området er stille og rolig og de butikkene og restaurantene som finnes ligger med lang avstand fra hverandre. Det er lite uteservering og få utstillingsvinduer som får mennesker til å stoppe opp. Gata med utekontoret oppleves som en bakgate, med passive/stengte fasader og skygge nesten hele dagen. Det å sitte å arbeide med utekontoret er ensomt. I løpet av observasjonstiden er det ingen andre som setter seg ned for å bruke data eller for å lade telefonen. På fredag er det noen forbigående turistgrupper som slår seg ned på utekontoret og venter på å bli hentet med buss. Et par ansatte på tannklinikken i gata setter seg ned og spiser niste, noen andre tar røykepause, mens øvrig gangtrafikk passerer målrettet forbi på vei mot rådhuset og området rundt. På lørdagen er utekontoret nærmest tomt, bortsett fra et par som leser på informasjonsskiltet og tar et bilde av den med telefonen. Til tross for det fine været er det kaldt å sitte i skyggen og det fungerer heller ikke å koble seg opp med telefonen til "langbordet". Plasseringen av utekontoret oppleves som feil og tiltaket bidrar ikke i den grad som er ønsket til å skape møter og sosial aktivitet i området.

Pilotområde 2

Vanlige aktiviteter på stedet

- Parkere sykkel
- Ta en pause/hvile
- Ta en røykepause
- Spise lunsj/medbrakt mat

Fokusområder for observation

Sykkelstativene brukes av mange

Utekontor

Oppstilling for fylkesmannen og fylkeslegens ljerestebiler

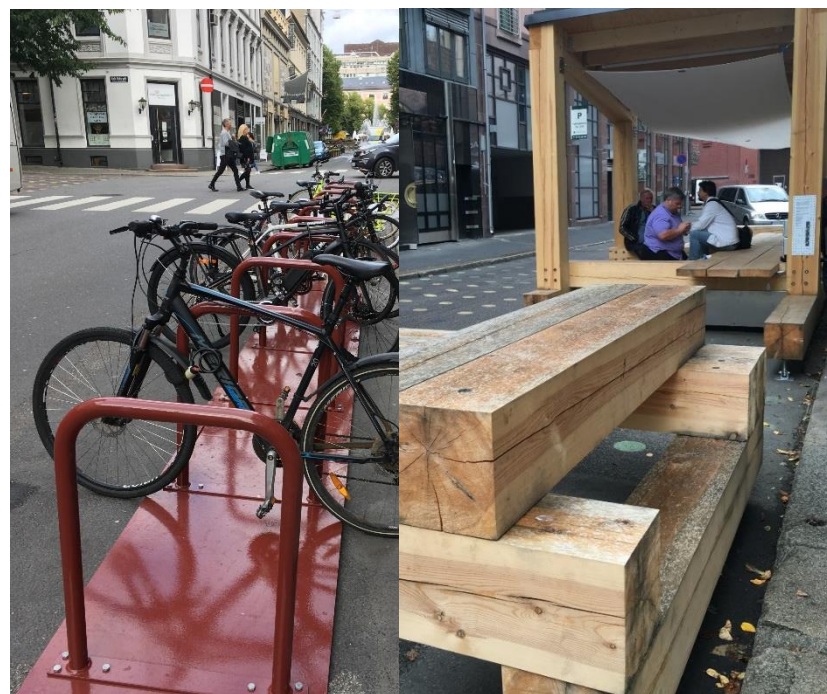
Parklett

Tegnforklaring

- Sykkelparkering
- Bysykkelparkering
- Taxiholdeplass
- Varelevering
- Utekontor
- Sykkelfelt
- Parklett
- HC-parkering
- Benk
- Blomsterkasse

Til venstre: Før tiltaket. Til høyre: Etter tiltaket, nye sykkelstativ og blomster

Etter tiltaket: sykkelstativene brukes i stor grad. Noen forbipasserende tar en pause på benkene ved utekontoret.

Før tiltaket, juni 2017

Etter tiltaket, september 2017

Øvre Slottsgate

Tiltak: Det er skiltet parkering forbudt og satt opp et utekontor og et flerbruksmøbel. Gata er malt med prikker og det er satt opp sykkelstativ for private sykler.

Bruk: Moderat bruk av flerbruksmøbel, svært begrenset bruk av utekontoret. Sykkelstativet er regelmessig i bruk. Majoriteten som bruker flerbruksmøbel er voksne som er alene og småbarnsfamilier. Barn klatrer på møblet.

Betydelse for Bilfritt byliv: Flerbruksmøbelet bidrar til en forlengelse av torget og har skapt en ny møteplass som bidrar til økt byliv. Sykkelstativene øker tilgjengeligheten til Oslos sentrale deler for syklister. Utekontoret bidrar i dagens situasjon ikke til økt byliv og fungerer ikke som den møteplassen som var tenkt, trolig på grunn av feil plassering.

Beskrivelse av stedet : Øvre Slottsgate ligger i direkte forbindelse med Christiania torv, men fraværet av bil- og busstrafikk gjør at gata oppleves som vesentlig roligere enn torvet. Gata har spredt med gangtrafikk, noe mer i rushtid. Gangtrafikken er gjennomgående og det er få aktive fasader som innbyr folk til å stanse opp. Plasseringen av flerbruksmøbelet gir god oversikt over det som skjer på Christiania torv og det er fint og sitte her å se på bylivet. Flerbruksmøbelet brukes av enkelte forbipasserende til å ta en telefonsamtale eller kaffekopp, og et par familier stanser for å la barna klatre rundt på møblet. Foreldrene fotograferer sine barn mens de leker. Plasseringen gir sol på store deler av for- og ettermiddagen og omkransningen av torg og fasader tett på gir en lun følelse.

Utekontoret ligger mer tilbaketrukket fra torvet og plasseringen oppleves mer som en bakgate. Gata er her ennå roligere enn ved flerbruksmøbelet. Det å sitte å arbeide på utekontoret er ensomt. Under observasjonene var det ingen andre som satte seg ned. Et par forbipasserende stoppet for å lese på informasjonsskrivet. Ellers passerer folk forbi målrettet mot Christiania torv eller mot Prinsens gate. Plasseringen av utekontoret oppleves som feil og tiltaket bidrar ikke i den grad som er forventet til møter og sosial aktivitet i området.

Øvre Slottsgate

Vanlige aktiviteter på stedet

- Hvile/ta en pause
- Parkere sykkel
- Leke
- Sitte i solen sammen med andre

God kobling mellom
flerbruksmøbel og torvet

Flerbruksmøbel
og sykkelstativet
brukes av mange

Etter tiltak: Det er stille på utekontoret. Endel folk passerer, men ingen stopper opp.

Etter tiltak: To småbarnsfamilier stopper for å leke på flerbruksmøblet

Kongens gate sør

Tiltak: Parkeringsplasser for bil og elbil er fjernet på den ene siden og erstattet med sykkelfelt og et bredere fortau. På den andre siden av veien er parkeringen skiltet om til bussparkering og parkering for ladbare varebiler. Det er etablert et anlegg for sykkel på eksisterende grøntarealer. På deler av det brede fortauet er det laget fargerik gatekunst med maling på asfalt og malte betongklosser.

Bruk: Det er enkelte syklist i sykkelfeltet, men generelt lite gang- og sykkeltrafikk i gata. Begrenset bruk av sykkelanlegget. Gatekunsten er godt synlig og fanger folks oppmerksomhet. Turister tar bilder av gatekunsten, men betongklossene brukes i liten grad som møbel.

Betydelse for Bilfritt byliv: Sykkelfeltet og det utvidede fortauet med gatekunst gir et signal om at gående og syklende har større prioritet i gata. Fjerning av bilparkering gir bilen en mindre dominerende plass i gata. Det er likevel svært begrenset med folk og aktivitet i gata og tiltaket bidrar i liten grad til økt byliv.

Beskrivelse av stedet: Kongens gate sør ligger mellom Kvadraturen og Akershusstranda. Gata oppleves som svært rolig og har lite av både bil-, sykkel og gangtrafikk. Trafikken er langsgående og det er ingen aktive fasader som innbyr folk til å stanse opp. Gata brukes ellers som parkering for turistbuss som skal til Akershus festning. Gatekunsten som er satt opp er et blikkfang, men det er mindre tydelig om betongklossene er tenkt som sitteplasser. De er svært kalde å sitte på og har ingen tydelig innramming. Plassen har mye sol, men også endel vind. Under observasjonen var det en mann på reisefot med stor ryggsekk som satte seg for å spise medbrakt lunsj en kort stund. Det oppleves rart å sitte midt på fortauet nært biltrafikken når det er en gressplen bak som ser hyggeligere å sitte på. På plenen er det ingen sitteplasser.

Sykkelanlegget ligger mer skjermet og har en anonym utforming i forhold til gatekunsten. Heller ikke her er det sitteplasser. I ukedagene ble det ikke observert aktivitet i anlegget. På lørdagen holdt Bydel Sagene åpent sykkelverksted med gratis sykkelservice og kaffe. Her dukket det raskt opp folk som benyttet seg av tilbudet. Noen barn testet sykkelanlegget. Det kan virke som om antallet mennesker i gata generelt er for lite til å skape aktivitet, det trengs noen form for arrangert aktivitet/arrangement som trekker mennesker hit.

Parkeringsplassene som er skiltet om til bussparkering og ladeplasser for varebil misforstås av mange. Det stod fortsatt mange biler parkert som fikk bøter. Bilistene ble forundret og irritert over bøkene. Det var tydelig at de ikke forstod at de hadde feilparkert. Plassene var fortsatt merket opp som parkeringsplasser og det var svært beskjeden skilting og informasjon om endringen.

Før tiltaket, juni 2017

Etter tiltaket, september 2017

Kongens gate sør

Vanlige aktiviteter på stedet

- Ta bilde av gatekunsten
- Vente på turistbusser
- Gange til/fra Akershus festning

Få gående
passerte tiltaket

Uklarhet omkring
parkering for
bilistene etter
endringen

Sykkellek

"Shall We Dance"

Turistbussoppstilling

Ladepunkt - "nitterpark"

Etter tiltaket: Gatekunsten skiller seg ut og er et populært fotomotiv blant turistene

Etter tiltaket: Det er stille på anlegget for sykkellek i ukedagene

Analyse og samlet vurdering

Generelt et positivt bidrag til å nå prosjektets mål

Prosjektet Bilfritt Byliv har satt som mål at prosjektets tiltak skal føre til et mer levende bymiljø, og til å prioritere gang- og sykkeltrafikken i større grad. Swecos oppfatning er at de tiltakene som ble undersøkt generelt bidrar positivt til å nå prosjektets mål. Bidraget handler først og fremst om følgende aspekter:

Kommunikasjonsverdi. De endringene som er gjennomført signaliserer tydelig at det skjer noe nytt på stedene. Farger, former og utsmykning av tiltakene tiltrekker seg oppmerksomhet og skaper interesse for prosjektet Bilfritt byliv.

Symbolsk verdi. Tiltakene tar noe fysisk plass i gatene, men i det store og hele er arealene der bilene er fjernet små. Enda viktigere er det sterke symbolske budskapet som ligger i at mer plass settes av til sosiale aktiviteter og til mennesker på deres vilkår, og at disse initiativene gjøres visuelt tydelige.

Funksjonell verdi. De nyetablerte sykkelstativene for private sykler er stort sett fulle på dagtid, noe som tyder på at de fyller et funksjonelt behov hos byens syklister. De nye bysykkelstativene som er satt ut brukes hyppig på samtlige steder. Med noen unntak, brukes de nye møblene som prosjektet har bidratt med regelmessig.

Genererer aktivitet som ellers ikke hadde vært der. Med forholdsvis små midler har tiltakene skapt forutsetninger for nye møteplasser og nye aktiviteter. Møllergata fremstår som det mest vellykkede eksemplet, der det er skapt et helt nytt samlingspunkt og der sitteplasser og gratis Wi-fi brukes hyppig på alle tidspunkter det ble gjort observasjoner.

Suksessfaktorer: Innramming og plassering er avgjørende for bruken

En velfungerende innramming og en gjennomtenkt plassering, med tanke på omkringliggende virksomheter og bygninger, fremstår som et suksesskriterium. Dette skiller de ulike tiltakene. Tiltaket i Møllergata har en nær kontakt med fasader og virksomheter omkring, noe som ser ut til å øke bruken og skape en positiv kontekst. Sitteplassene i Møllergata er i direkte forbindelse med butikker og UngInfo, noe som skaper kontakt mellom det som skjer inne i butikker og ute på gata. Ansatte i virksomhetene har vært delaktige i planleggingen av tiltaket og føler eierskap til prosjektet. I Øvre Slottsgate er flerbruksmøblet en forlengelse av torget og de uteserveringer som finnes der. Tiltaket forsterker det bylivet som allerede er etablert på torvet, noe som gir gode forutsetninger for hyppig besøk. På Fridtjof Nansens Plass er butikkpersonalet uvitende og uengasjert i de endringene som er gjort på torvet. Tiltaket fremstår som isolert fra fasadene rundt og kontakten mellom inne og ute er utydelig.

Tiltakene i Kongens gate og utekontorene i Pilotområde 2 og Øvre Slottsgate er de stedene som ble minst brukt under observasjonene. Disse tiltakene er plassert på steder med passive/stengte fasader og svak kobling mellom omkringliggende virksomheter og tiltakene, noe som kan forklare den manglende interessen og bruken. Vi har sett at etterspørselen etter funksjonene (sitteplasser, gratis Wi-fi og strømuttak) er tilstede i Møllergata, noe som tyder på at det er plassering og kontekst, heller en funksjonen, som er en svakhet ved de øvrige stedene. Videre kan en ved å sammenligne observasjonene med tellinger og registreringer som Sweco har gjennomført, konstatere at bruken av tiltaket øker jo flere mennesker som går eller oppholder seg der. En kritisk masse av mennesker som passerer øker sannsynligheten for at noen stopper opp, avtaler et møte eller aktivt går inn for å besøke stedet eller tiltaket. Tiltakene i Kongens gate og utekontoret i Kjell Stubs gate er plassert i lite befolkede gater, sammenlignet med de øvrige tiltakene.

Både god funksjon og estetikk øker sannsynligheten for at tiltaket blir brukt. På observasjonstidspunktene hadde faktorer som vind, tilgang på sol, materialvalg og estetikk betydelse for folks oppfattelse av tiltaket, hvor hyppig det ble brukt og viljen til å oppholde seg på stedet. Blomster, andre planter, utsmykning og farger signaliserer aktivitet og virker innbydende. Sitteplassene av tre i Møllergata, Øvre Slottsgata og på Fridtjof Nansens plass brukes mer hyppig enn benkene av betong i Kongens gate og plastbenkene i Pilotområde 2 av den enkle grunnen at de tørker raskere etter en regnskur og kjennes varmere å sitte på. Det er også tydelig at sitteplasser med god tilgang på sol brukes hyppigere enn de uten sol.

Tydelig informasjon har også betydelse for menneskers oppfatning. Under observasjonene så vi at informasjonstavler og kart lokket mennesker til å stoppe opp, selv om de ikke selv brukte stedets funksjoner. I Møllergata kunne informasjonen om e-benken leses i fart, på grunn av stor og tydelig tekst og symboler, noe som bidro til at flere forbipasserende pekte og kommenterte benken. Bordet med turistkartet på lokket også folk til å slå seg ned og diskutere ting. Ved utekontoret gikk enkelte frem og leste på skiltene, men disse var mindre synlige. Et eksempel på manglende informasjon ble observert i Kongens gate der mange bilister fikk parkeringsbøter på de nylige omgjorte parkeringsplassene. Utydelig og dårlig plassert skilting og informasjon gjorde at mange ikke fikk med seg endringen og fikk en kjedelig overraskelse da de parkerte "som vanlig". Informasjon og kommunikasjon er særlig viktig på et sted som Kongens gate der det fortsatt er store ubrukte arealer og lite folk. Bilene har fortsatt plass til parkering rent fysisk, noe som ikke gir et like intuitivt inntrykk av at gata er blitt mer bilfri.

Suksesskriterier for hyppig bruk og størst mulig bidrag til et levende bymiljø er oppsummert:

- God kontakt med fasader og øvrig aktivitet rundt.
- En kritisk masse med mennesker som passerer, og flere grunner til å stanse og oppholde seg på stedet.
- Et godt mikroklima, det vil si en plassering som skaper et godt byrom og gir beskyttelse mot vind og regn og gir mest mulig sollys.
- Blomster og farger signaliserer aktivitet og virker innbydende.
- Tydelig informasjon som minsker usikkerhet.

Anbefalinger videre

Rett plassering er spesielt avgjørende for de tiltakene som har en begrenset funksjon, slik som utekontorene. Det kan være aktuelt å teste en ny plassering av disse, for eksempel i nærheten av et sted med mange studenter. De funksjonene som kontoret har er attraktive, men det mangler en tydelig innramming og kobling til fasader og virksomheter på de nåværende stedene.

Det er viktig å tenke over materialvalg og værtilstand for å minske den negative påvirkningen av kulde, vind og regn. Det foreslås å prioritere solfylte steder og vurdere om enkel teknologi kan installeres, for eksempel bruke solceller for å gi belysning og varme på de kaldere delene av året. Materialvalg er også viktig med tanke på holdbarhet over tid. Blomsterkassene som rustner og misfarger asfalten i Møllergata gir et trist inntrykk og ble kommentert negativt av ansatte i butikkene rundt.

Det kreves bevissthet rundt kommunikasjons- og symbolverdien av tiltakene. Vedlikehold er viktig for at tiltakene fortsatt skal være attraktive, fargerike og med tydelig og oppdatert informasjon.